

8 SEPTEMBER 2013 – DRIENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

EERSTE LEZING

WIJSHEID 9, 13-18b

Wie van de mensen kan Gods plan doorgronden, wie ontdekken wat de Heer wil? De gedachten der stervelingen zijn immers onzeker, en twijfelachtig onze berekeningen. Het vergankelijke lichaam is een last voor de ziel, en onze aardse gebondenheid belemmert de beweeglijke geest. Wij begrijpen amper de dingen van deze wereld, en wat voor de hand ligt, kost ons nog moeite; hoe zouden we dan het hemelse verstaan?

Wie zou uw wil kunnen kennen, als Gij hem het inzicht niet geeft, en uw heilige Geest niet van boven zendt? Zo alleen kunnen de mensen op aarde rechte wegen gaan, leren zij kennen wat U welgevallig is, en worden zij door de wijsheid gered.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN FILEMON 9b-10.12-17

Dierbare,

Paulus is het die u schrijft, een oud man, nu bovendien een gevangene van Christus Jezus, en mijn verzoek geldt het kind dat ik hier in de gevangenis voor de Heer heb gewonnen, ik bedoel Onésimus. Ik stuur hem terug naar u en met hem heel mijn liefde. Gaarne had ik hem hier gehouden als uw plaatsvervanger, om voor mij te zorgen in mijn gevangenschap voor het evangelie. Maar ik wil niets doen zonder uw instemming, ik wil niets afdwingen: uw goedheid moet zich spontaan kunnen uiten! Misschien was dat wel de reden waarom hij een tijd lang bij u is weg geweest: dat ge hem voorgoed terug zoudt krijgen, nu niet meer als slaaf, maar als veel meer dan een slaaf, als een geliefde broeder. Dat is hij voor mij al helemaal, hoeveel te meer dan voor u, als mens en als christen. Als gij u dus met mij verbonden voelt, heet hem dan welkom zoals ge het mij zoudt doen.

EVANGELIE

LUCAS 14, 25-33

In die tijd trokken talloze mensen met Jezus mee; Hij keerde zich om en zei tot hen:

„Als iemand naar Mij toekomt die zijn vader en moeder, zijn vrouw en kinderen, zijn broers en zusters, ja zelfs zijn eigen leven niet haat, kan hij mijn leerling niet zijn. Als iemand zijn kruis niet draagt en Mij volgt, kan hij mijn leerling niet zijn.”

„Als iemand van u een toren wil bouwen, zal hij er dan niet eerst voor gaan zitten om een begroting te maken of hij wel genoeg bezit om hem te voltooien? Anders zou het hem kunnen overkomen – als hij de fundering heeft gelegd en niet in staat is het werk te voltooien – dat allen die het zien, hem gaan bespotten en zeggen: ‘Die man begon te bouwen, maar hij was niet in staat het einde te halen.’”

„Of welke koning zal – als hij tegen een andere koning ten oorlog wil trekken – niet eerst overleggen of hij sterk genoeg is om met tienduizend man het hoofd te bieden aan iemand die met twintigduizend man tegen hem optrekt? Zo niet, dan stuurt hij, als de tegenstander nog ver weg is, een gezantschap en vraagt om de vredesvoorwaarden.”

„Zo kan niemand van u mijn leerling zijn, als hij zich niet losmaakt van al wat hij bezit.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting
's Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Wie niet geeft wat hij heeft...

DEZE ZONDAG HEEFT VOOR ONS een verrassing in petto: we krijgen de kleinste brief van Paulus als onderdeel van het liturgisch menu. Die brief is gericht aan een zekere Filemon, een waarschijnlijk niet onbemiddeld man, die zijn huis openstelt voor bijeenkomsten van de Jezusvolgelingen. De brief is dus gericht aan Filemon *én* aan zijn huiskerk, zoals uit het opschrift blijkt. Als man van have en goed had Filemon ook slaven opgenomen in zijn huishouding. En een van die slaven, een zekere Onésimus, was gevlucht om een reden die ons niet duidelijk wordt en heeft zijn toevlucht gezocht bij Paulus, die op dat moment gevangen genomen is wegens zijn verkondiging van het evangelie. Door de gesprekken die Paulus met Onésimus voert, voelt die zich aangetrokken tot het evangelie en hij laat zich dopen. Zo werd hij, die een slaaf was, opgenomen in een gemeenschap van gelijkwaardige broeders en zusters. Maar het was natuurlijk niet zo dat Paulus de sociale verbanden zo maar op eigen gezag op losse schroeven kon zetten. Voor hem betekende het geloof in Jezus dat er voortaan geen onderscheid meer was tussen een slaaf en een vrije (Galaten 3, 28), maar daarmee was de slavernij als maatschappelijk instituut niet opgeheven.

Paulus schrijft de brief aan Filemon met de vraag om Onésimus opnieuw in zijn huis op te nemen. We kennen het conflict tussen Filemon en Onésimus niet, maar eerstgenoemde moet uiteraard behoorlijk verbolgen zijn geweest over het wegvloeden van zijn slaaf — waarop trouwens zware sancties stonden. Paulus wil Filemon voor zich winnen en hem laten aanvoelen dat hij moreel verplicht is om Onésimus weer te ontvangen, „nu niet meer als slaaf, maar als veel meer dan een slaaf, als een geliefde broeder”. We beseffen amper hoe radicaal het engagement was van iemand die toetrad tot de beweging van de Jezusvolgelingen. In deze parel van een brief laat Paulus ons iets van die radicaliteit aanvoelen.

Over radicaliteit gaat het ook in de evangelielezing. Jezus vraagt zijn leerlingen drie dingen die essentieel zijn in de navolging: het opgeven van de familiebanden (1), het breken met het eigen leven zoals men dat tot dusver geleid heeft en het opnemen van het eigen kruis (2) en ten slotte het afstand doen van zijn bezittingen (3). In welke context zegt Jezus dit? Uit de aanhef van de lezing blijkt dat Jezus ‘op tocht’ is en dat er talloze mensen met Hem meetrekken. Waarheen gaat de weg van Jezus? Naar Jeruzalem, en op weg naar die stad zal Jezus zijn kruis, zonder het af te geven, blijven dragen. Donkere wolken trekken samen boven het hoofd van Jezus en de groep die Hem omringt. Kunnen ze dit volhouden? Beseffen ze wat deze weg van hen vragen zal?

Jezus wil zijn leerlingen voorbereiden op wat komen moet en Hij doet dit in scherpe, profetische taal. Zo’n taal choqueert, voelt aan als een klap in het gezicht. En dat is precies wat Jezus beoogt: Hij wil ons uit de droom helpen, Hij wil ons wakker maken en ons doen realiseren wat de consequenties kunnen zijn als we met hem op weg gaan. Met twee voorbeeldverhalen, die beide tot het genre van de wijsheid behoren, maakt Hij duidelijk aan welke gevaren iemand zichzelf blootstelt wanneer zijn keuze voor het volgen van Jezus niet weldoordacht is.

Het eerste voorbeeld betreft een man of vrouw die een groot bouwproject onder handen wil nemen. Daar komt heel wat bij kijken: het inschakelen van een architect, van aannemers, een goede planning en fasering van het werk. De kosten van zo’n onderneming zijn niet gering en daarbij moeten ook de nodige risico’s worden ingecalculeerd. Is dat project haalbaar? Zal ik in staat zijn om het tot een goed einde te brengen? Dit ‘grote bouwproject’ staat voor de navolging van Jezus en het leiden van een evangelisch leven. Het is aangewezen de beeldspraak op een meditatieve manier toe te passen op mijn eigen keuze om christen te zijn. Het tweede voorbeeld is robuuster, krijgshaftiger: een koning wil ten oorlog trekken, maar zal dat niet doen zonder eerst goed te rade te gaan bij zichzelf en bij anderen of hij wel de slagkracht heeft om dit avontuur te laten resulteren in een overwinning. Desnoods beraadt hij zich erover onder welke voorwaarden er toch nog sprake kan zijn van een zo gunstig mogelijk resultaat.

Op de een of andere manier tonen deze voorbeelden ook de nuchtere kant van Jezus’ visie op het leiden van een leven in navolging van Hem. De voorbeelden verrassen ons. We voelen dat Jezus ons met behulp van meerdere middelen tot nadenken wil stemmen. Niet om ons te remmen, maar om ons meer slagkracht te geven.